

Mikulski, Zdzisław

Z życia nauki i życia Towarzystwa : Mazowieckie Towarzystwo Naukowe - powstanie i działalność

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 65, 87-89

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

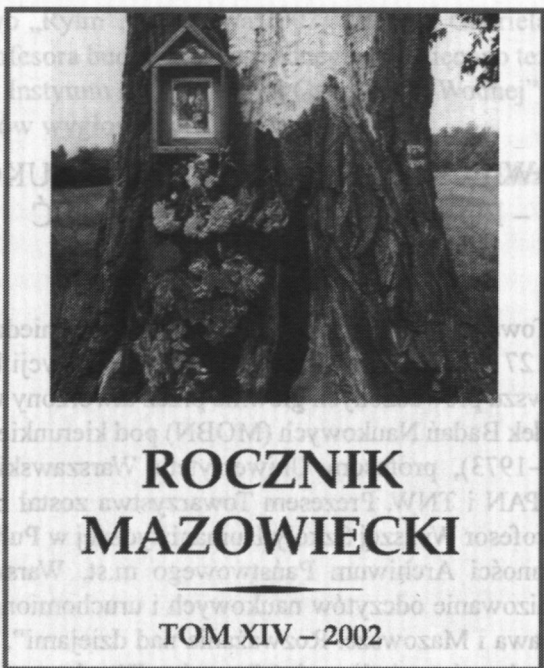
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAZOWIECKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE – POWSTANIE I DZIAŁALNOŚĆ

Mazowieckie Towarzystwo Naukowe (MTN) powstało niedawno; zostało zarejestrowane 27 IX 1995 r. Nawiązuje jednak do tradycji badań naukowych na Mazowszu prowadzonych głównie przez utworzony w 1967 r. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych (MOBN) pod kierunkiem Stanisława Herbsta (1907–1973), profesora Uniwersytetu Warszawskiego, członka rzeczywistego PAN i TNW. Prezesem Towarzystwa został historyk Józef Kazimierski, profesor Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusk. Korzystając z gościnności Archiwum Państwowego m.st. Warszawy podjęto wspólnie organizowanie odczytów naukowych i uruchomiono serię wydawniczą „Warszawa i Mazowsze. Rozważania nad dziejami”. Tom I ukazał się w 1997 r., a obecnie seria liczy już 7 tomów. W celu prowadzenia i popularyzacji badań naukowych powołano Ośrodek Nauki i Dydaktyki MTN, współpracujący ściśle z Instytutem Badań Literackich PAN.

Niewątpliwym osiągnięciem Towarzystwa było utworzenie w 1997 r. Wyższej Szkoły Rozwoju Lokalnego, której rektorem został jeden z wiceprezesów MTN Witold Rakowski, profesor Szkoły Głównej Handlowej, Szkoła dała szansę rozwoju dla miasta i regionu. Towarzystwo utrzymuje bliską współpracę ze Stacją Naukową im. Stanisława Herbsta w Mławie, utworzoną przez MOBN, którą kieruje członek Zarządu Głównego MTN Ryszard Juskiewicz, profesor Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie (obecnie Uniwersytet Warmińsko-Mazurski).

Ważnym przejawem działalności MTN jest wznowiony po latach „Rocznik Mazowiecki”, wydawany od 1967 r. przez Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych do 1978 r. po wydaniu tomu IX, „który daje możliwość wypowiedzi całemu środowisku zajmującemu się Mazowszem i Podlasiem” – jak napisano w sprawozdaniu z lat 2000–2001. „Rocznik Mazowiecki” to dziś zasłużona już publikacja, a zasługą Towarzystwa jest jego wznowienie po 20 latach od 1998 r. (tom X) wspólnie z Wyższą Szkołą Humanistyczną w Pułtusk. Ostatnio ukazał się tom XIX (2002) wydany tylko siłami MTN. „Rocznik Mazowiecki” obejmuje wyniki studiów regionalnych Mazowsza i Podlasia Nadbużarskiego, w pewnym stopniu nawiązuje do



dorobku MOBN z lat 1967–1993, z rozwinięciem na informacje o literaturze dotyczącej Mazowsza oraz o ciekawszych inicjatywach naukowych i popularyzatorskich. W tomie zamieszczono m.in. sylwetkę Profesora Wojciecha Bogumiła Jastrzębowski (1799–1882) pióra wiceprezesa MTN, Benona Dymka, profesora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach (obecnie Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego), kierującego obecnie działalnością MTN wobec długotrwałej choroby prezesa J. Kazimierskiego. W. B. Jastrzębowski pochodził z ziemi zawkrzeńskiej na Mazowszu; w latach 1820–1823 odbył studia przyrodnicze w Królewskim Uniwersytecie Warszawskim i został tam zatrudniony w gabinecie fizycznym Karola Skrodzkiego (1787–1832). Na początku 1829 r. został członkiem przybranym Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk (TPN), do którego tradycji nawiązuje Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Jego przyjęcie do Towarzystwa odnotowano w „Roczniku” (tom XXI, 1830) Raportem o rozprawie Wojciecha Jastrzębowski pod tytułem „O odmianach powietrza i fizycznych porach roku w naszym klimacie”. Był wszechstronnym badaczem Mazowsza i Podlasia, a już w 1828 r. stał się autorem mapy „Karta meteograficzna stolicy królestwa Polskiego” – pierwszej mapy klimatu Warszawy. W 1836 r. wrócił do pracy dydaktycznej w Instytucie Agronomicznym w Marymoncie, jako wykładow-

ca nauk przyrodniczych. W latach 1848–1856 opublikował w trzech częściach i dwóch wydaniach dzieło swego życia „Historia naturalna do potrzeb życia praktycznego i rzeczy krajowych”, a w 1851 r. „Mineralogię”, którą można uznać za pierwszy polski podręcznik w tej dziedzinie wiedzy. Artykuł stanowi bogatą i interesującą biografię tego wybitnego polskiego przyrodnika, opatrzony podobizną z archiwum autora.

Inną osobowością, bliską Mazowieckiemu Towarzystwu Naukowemu, był Aleksander Jabłonowski, historyk i etnograf, badacz Mazowsza, pierwszy prezes (od 1905 r.) Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie oraz (od 1907 r.) Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (TNW), piastując tę godność aż do śmierci w 1913 r. Jako synowi ziemi garwolińskiej w 170-lecie urodzin w miejscowości rodzinnej Mariańskie Porzeczce (opodal Wilgi) odsłonięto tablicę pamiątkową.

W planach działalności obu naszych Towarzystw powinna znaleźć się ich bliższa współpraca.

Zdzisław Mikulski